

Turkse woudhoorn

Immer op zoek naar het volgende object voor het praktijkraadsel belandde een van onze redacteuren in de bushbush ergens langs de Turkse zuidkust. Niet echt naast de deur, maar wellicht betreft zijn vondst een fenomeen dat als cultuuruiting ook in ons multiculturele landje zou kunnen opdoemen. Hoe rijk zijn we niet geworden door ver weg aangetroffen verschijnselen? Denk alleen al aan onze keuken die sinds de Gouden Eeuw ongekend verrijkt is met allerhande heerlijke spijzen. Da's andere hap dan lof, schorseneren en prei in de winter. Of denk aan uiteenlopende vormen van kunst en wetenschap die van ver zijn gekomen en in onze smeltkroesamenleving tot uitzonderlijke prestaties hebben geleid. Of neem onze natuur die vooral de laatste jaren ongekend wordt verrijkt met planten- en diersoorten die zich op eigen kracht, onder klimaatdruk of dankzij menselijke hulp hier vestigen. Die soorten kunnen de leeggevallen plekken van verdwenen planten en dieren mooi opvullen. Toegegeven, in de veelheid van al deze grensoverschrijdende dynamiek gaat er ook wel eens wat mis. Zaken die we moeten aanpakken, maar ook weer niet moeten overdrijven. In het kader van de vele mogelijke vormen van dynamiek in onze natuur aanschouwen wij deze bijzondere constructie, die de indruk wekt van een exotische (Turkse) driedubbele woudhoorn. De vraag is echter duidelijk: wat is dit nou weer?

- Een vuilnisbak langs een weg, die drie keer meer kans geeft dat vanuit de auto gegooid afval het doel (de vuilopvangbak) treft.
- Een akoestische stormwaarschuwer. De windvlagen die langs de constructie waaien ontwikkelen vanaf windkracht 8 Beaufort een zware toon die op grote afstand hoorbaar is. In deze streek kan het weer snel omslaan en zijn dergelijke vlagen een teken dat noodweer op komst is.
- Een "love trap" om eenzame kevertjes die zich aan dennenbomen te goed doen een dating plek te bieden waar ze feestelijk op zoek kunnen naar een levenspartner.
- Een neerslagmeter die in de aride omstandigheden van dit gebied iedere druppel vangt en meet op de neerslaghoeveelheid, de samenstelling van de depositie en de intensiteit van de neerslag.
- Een kunstwerk dat de voorbijganger erop wijst hoe de mens zichzelf uiteindelijk de das om doet door gulzig de drie hoofdelementen van het natuurlijke leven op te souperen: water, voedsel en ruimte.

Praktij kraadsel door Erwin Al en Ido Borkent, met dank aan Rik Nijland voor het idee en Mehmet Özdemir van het directoraat Bosbeheer van Niğde, Turkije voor de oplossing.

foto Rik Nijland

Antwoord: De Turkse zuidkust kent wonderlijke natuur, waar Mediterrane pijnboombossen deel van uitmaken. Een grote rijkdom aan planten- en diersoorten ligt er te wachten om door de geïnteresseerde toerist ontdekt te worden. Deze foto is gemaakt langs de Likya Yolu. Echter, ook hier spelen natuurlijke processen die uit de hand dreigen te lopen. Dennenbomen verdorven, wat het gevolg blijkt te zijn van de aantasting door drie verschillende soorten basiskevers: de sparrenbasiskever (*Dendroctonus micans*), de zestaandennenschorskever (*Ips sexdentatus*) en de bij ons bekende letterzetter ofwel *Ips typographus*. Deze kevers ontwikkelen zich ook hier (net als de letterzetter in Europa) als een plaag en er is gezocht naar een verantwoorde bestrijdingsmethode om het bos niet geheel te verliezen. Daartoe zijn feromoonvallen ontwikkeld die in het bijzonder de kevers van het geslacht *Ips* moeten lokken. Antwoord c. is dus het juiste antwoord. De vallen zijn geprepareerd en verspreiden dezelfde geuren als de vrouwtjes afscheiden tijdens de paritijd en lokken zo de insecten naar deze val. We noemen het een "liefdesval", omdat het de geur van deze vrouwtjes imiteert en mannelijke insecten in de val lokt, aldus Mehmet Özdemir van het directoraat bosbeheer van het Nationale Park. We spuiten de geur van vrouwelijke feromonen van deze insecten in een trechter. Insecten vliegen naar de geur en vallen via de trechter in de eronder hangende pot en kunnen er niet meer uit. Iedere vijf tot tien dagen controleren we de potten. Van de gevangen insecten vernietigen we de schadelijke schorskevers terwijl we de nuttige insecten uit de pot halen en ze weer in de natuur vrijlaten. De reden dat er drie trechters boven elkaar zijn gemonteerd is niet helemaal duidelijk, maar het zal vermoedelijk samenhangen met het vergroten van de kans op het vangen van de te bestrijden kevers.